

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AŠO) XLV (39)

Štev. (No.) 31

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

14. avgusta 1986

Avstrija in koroški rojaki

Z ozirom na stanje republike Avstrije in njen položaj v mednarodnem svetu ter stanje in položaj slovenske narodne manjšine na Koroškem se zdi umestno in potrebno nekaj več reči o teh dveh zadevah.

Točasno mednarodna podoba Avstrije

Trdno nam je v spominu povojna Avstrija vse do Waldheimove „afere“. Kot ptič feniks je zletela iz pepela in ruševin, vsa čista in brez vsakega madeža in postala svetel vzor svobodoljubne, pravične in vzorne dežele. Iz vojaških in političnih razlogov je bila že pred koncem vojne proglašena kot prva žrtev (da, žrtev!) Hitlerjeve nacistične agresije. Kdo se je pozneje zmenil, ko je ta plemeniti in blagi nemški ostane bivše habsburške monarhije po nacističnih metodah do današnjega dne načrtno zatiral, sodržavljane druge narodnosti in jezika na Koroškem? Kdo je v svetovni javnosti prislusnil klicem na pomoč, da bi bil krepko opozoril Avstrijo na dolžnost izpolnitve pogodbenih obveznosti, katerih ena je čl. 7 državne pogodbe iz l. 1955? Koroški Slovenci so ostali prepuščeni samim sebi v deviško čisti in pravični Avstriji. Še Slovenija in Jugoslavija sta ravnali s to deviško deželo v svilenih rokavicah, medtem ko so Slovenci v pokrajini N'mav čriez izaro v množicah narodno izumirali.

Danes ni več venca nedolžnosti in pravičnosti na glavi republike Avstrije. Waldheimova odločitev, da hoče postati predsednik republike, je venec odpihnila na smetišče, kamor je spadal. Svetovno zasnovani napad na njegovo kandidacijo ni toliko škodoval Waldheimu osebno kot je škodoval Avstriji. Je pa ta mož v resnici nekaj simbol ali prispevka vseh Avstrijcev kot ljudske skupine. Kakor Waldheim, ki je odklanjal obtožbo, da je bil nacist in aktiven sodelavec v hitlerjanski masineriji, pa je hkrati kontradiktorno zagotavljal, da je „vršil le svojo dolžnost“, prav tako se avstrijsko nemško ljudstvo brani očitka aktivnega sodelovanja z nacizmom, češ da je bil triumfalni sprejem Hitlerja v Avstriji l. 1938 le izhod iz dolžnega položaja. Kot je Waldheim načrtno zamočkal svojo nekoliko dvomljivo vojaško službo na Balkanu, tako Avstrijci molčijo kot grob o svojih nacističnih podvigih na okupiranih ozemljih (npr. v Sloveniji) in se proglašajo kot prve nedolžne žrtve diabolčnega sistema.

V tej zvezi velja omeniti oceno avstrijske inteligence, kot jo je objavila v The New York Timesu u-

gledna kolumnistka Flora Lewis. Tam piše, da so v Avstriji zelo redki ljudje, ki bi bili voljni in sposobni oceniti preteklost in jo predočiti svojim sorojakom v premislek. Intelektualci, še bolj kot politiki, so se odeli v molk, da bi prikrili svetu resnico. V Nemčiji je bilo drugače: oglasili so se pisatelji, filmarji in umetniki ter narodu odgnili strahotno preteklost. Waldheimova predsedniška kandidatura in izvolitev je napravila temu prikrivanju za Avstrijo neprijeten konec. Molk je pretrgan in razpravljanja o nacistični vlogi Avstrije med vojno in po njej še dolgo ne bo konec.

Položaj Slovencev na Koroškem

Kaj so prestali pod nacisti naši slovenski rojaki na Koroškem, je bilo že obširno popisano in je zato bolj ponavljanje nepotrebnosti. Omeniti je treba le to, da Slovenci v okupirani Gorenjski in Štajerski niso nič manj trpeli. Vsi s Korošci vred so padli pod teroristično knuto pretežno avstrijskih zagriženih nacistov, ki so ene in druge masovno izseljevali, streljali talce, plenili premoženje, nedolžne ljudi pošiljali umirati v taborišča smrti. Dolga, strahotna dolga je lista grozodejstev avstrijskih nacistov nad vsemi Slovenci, vključno onimi v bivši Ljubljanski pokrajini, in ne more biti nikoli pozabljena. Zdaj, ko je molk s svetovno akcijo proti Waldheimu prekinjen, je čas, da javno povemo svojo zgodbo pod nacisti tudi Slovenci povsod, doma in na tujem.

Zlasti nam to dolžnost nalaga dejstvo, da nacistične metode narodnega zatiranja prizadevajo naše brate in sestre na Koroškem še danes in jih ni konec. Akcije nacistično orientiranih avstrijskih organizacij, kakršnih ena je zloglasni Helmatdienst, s tiho podporo uradne Avstrije, grozijo del našega narodnega telesa na Koroškem dokončno in popolnoma uničiti. Po nikakih, ne človeških ne božjih postavah se ne sme dopustiti, da bi Avstrija, ki je pod sedanjo lupo svetovnega opazovanja in ocenjevanja o svojem zadržanju pod nacizmom, bila odvezana raziskave o nadaljevanju nacističnih metod v sedanjem času znotraj svojih mej, kakor te metode uporabljajo koroški Nemci pri zatiranju slovenske avtohtone manjšine.

More se predvidevati, da bo morda avstrijskim oblastem z Waldheimom na čelu na tem, da poskušajo izbrisati nacistični madež iz dobe servituta Tretjemu rajhu tudi s tem, da ustavijo raznarodovanje manjšine na Koroškem in da izpolnijo do

V Jugoslaviji je vse polno kongresov! Slovenski politiki se morajo v Beogradu kar naprej braniti in zatrjevati, da še ni nič „preč“, da je vse lepo v redu, da smo Slovenci še kar naprej pridni...

Še vedno leto 1986.

Kongresi so medtem minili, Slovenci pa se na njih niso „lepo obnašali“. Drugim jugoslovanskim narodom so čisto brez ovinkov povedali, da se od zastarele ideologije ne dá živeti: da je za preživetje potrebno prisluhniti, če morda sosedovi niso kupili boljše krave, če njihov krompir morda ne obrodi bolje...

Seveda so se jugoslovanska ljudstva temu uprla in Slovence oštela ter jim dala na znanje, da mi že 41 let vemo, kako se po novem ovce striže, Slovenci pa naj o kravah kar molčijo...

Še vseskozi leto 1986.

Potem so Slovenci umolkili, povezali culice in se odpravili proti domu. Komaj pa so se vsedli pred hišo v senco in se hoteli odpočiti, je zrak postal poln neke zelo stare, prastare more; od vsepovsod je pritiskalo: „preč je, preč!“

Kadarkoli je bilo pri Slovencih kaj „preč“, je vsakdo čisto natančno vedel, kaj mu je početi. In tako se zdaj, leta 1986, ko vsaka

reka nosi vpitje: „preč je, preč“, ko veter ponavlja te besede in ko so vrli, na novo „izvoljeni“ slovenski politiki izgubili tla pod nogami; zdaj se torej vsak zaveda, kje je njegovo mesto.

Mladi razumniki pišejo znanstvena in literarna dela, s katerimi svojim sonarodnjakom dokazujejo, da naš narod danes ne more več živeti od prenašanja štafetnih palic in parol. Oblast se zgane, opozori sodni proces zoper take oporečnike...

Pa ne gre! „Preč je, preč!“

Drugi oporečniki zaženejo še glasnejše vpitje, oblast se vda... Bilo je, kakor, da bo večno trajalo! Pred nekaj meseci nihče še slutil ni, da lahko slovenski človek, znan po svojem zasebnstvu, misli še na kaj drugega kot na vrt in avto. Kolikokrat so slovenske predstavnike v Beogradu izigrali, pa se zaradi tega nihče v Sloveniji ni oglašil, kaj šele protestiral. Zdaj pa to! Kot da se ne spoznamo: nekdo, ki je še včeraj samo zamahnil z roko, če si mu omenil politiko, zdaj vse ve o Tomažu Mastnaku, pozna ves življenjepis Miodraga Bulatovića... Kaj se je na lepem s tem ljudstvom zgodilo? Pa smo vsi že mislili, da bodo druga južnoslovanska ljudstva z nami po mili volji pometala! Zdaj pa to!

Umaknjena obtožnica

zadnje pike določbe čl. 7 državne Obravnava na ljubljanskem sodišču proti Tomažu Mastnaku, ki je bil obtožen „sramotitve najvišjega predstavnika druge republike“, se je končala z umikom obtožnice.

Kot smo že pisali, je Tomaž Mastnak v svojem govoru po radiu študent in po zaplenjenem članku, ki smo ga vseeno dobili in objavili, prikazal svoje nasprotovanje kandidaturi Branka Mikulića za zveznega predsednika. In ker je v Jugoslaviji že dovolj, da nastopiš proti odloku partije, so takoj tožili 32-letnega časnikarja in sociologa, da je „sramotil“ Mikulića.

pogodbe. Toda bilo bi umestno, ko bi bili na to opozorjeni od strani krogov, političnih in drugih, katerih beseda nekaj velja in katerih opomin zaleže.

Priložnost, da se to izpelje, ni nikoli bila tako velika kot je danes in verjetno nikoli več ne bo.

L. P.

Seveda pa so se časi že spremenili. Tožba je takoj dvignila veliko prahu, vrsta institucij je objavila svoj protest, naslovljene so bile peticije na vlado in v svetu so nastopile razne komisije za človekove pravice itd. Jasno je bilo, da je bil to „delikt mišljenja“ in vsestransko političen proces ter grobo omejevanje demokratičnih pravic izražanja svojega mišljenja.

Razprava je bila dvakrat prestavljena, 10. julija pa je končno prišlo do obravnave. Mastnak je zavrnil obtožbo kot nelogično, javni tožilec pa je vztrajal pri svoji interpretaciji kaznivega dejanja, vendar pa je dejal, da te „sramotitve in žalitve“ niso bile tako pomembne in so predstavljale le „neznatno družbeno nevarnost“ in je zato umaknil svojo obtožbo.

Tako je zaenkrat zmagala zdrava pamet, a partijski pritisk se je le deloma umaknil. Na obzorju še vedno straši velesrbski pritisk Bulatovića in tudi skupna jedra so spet pokazala zobe na partijskem kongresu v Beogradu.

Hotimir

Pozdrav Otmarja Mauserja

člana Slovenskega narodnega odbora, pisatelju Nikolaju Tolstoju v Torontu

Nocoj smo se tu zbrali skupaj kot prijatelji, ki mislimo enako, čutimo enako in smo tudi odločeni, da pojasnimo resnico dogodkih iz maja in junija 1945: prisilno vračanje tisočev Kozakov in drugih vzhodnoevropskih in jugoslovanskih beguncev iz britanske zasedbene cone v Avstriji. Med njimi je bilo kakih 12.000 Slovencev, ki so bili vrnjeni na domačo zemljo v smrt pod rokami jugoslovanskih komunistov. Ta dogodek je ostal neobdelan v analih svetovne zgodovine, ker so politični interesi tako zahtevali. Razkritje tega bi škodovalo zmagovalcem, ki so se borili za svobodo, demokracijo in neodvisnost.

V zadnjih 41 letih smo bili glas vpijočega v puščavi. Zelo malo pozornosti je bilo posvečeno slovenskim obtožbam. Ker smo številčno majhen narod z omejenim političnim vplivom ter smo vedno bili bolj

v ozadju jugoslovanskih, evropskih in svetovnih dogajanj, smo tako skoraj pozabljeni ljudstvo. Vendar je naš mali narod utrpel ogromne izgube med drugo svetovno vojno in po njej.

Sedaj je po vašem trudu in po vaši knjigi ta tragedija, ki je zajela naš mali narod, široko objasnjena. Vi ste dali tej žalostni epizodi novo razsežnost v obeh, britanski in slovenski zgodovini. Vi nudite bralcu nov pogled na nečloveškost ljudi do soljudi v takolimenovanem prosvetljenem 20. stoletju, ki ga bodo prihodnje generacije označevale kot enega najbolj krvavih v človeški zgodovini.

Za vse nas, ki smo v begunstvu, pa človeško dostojanstvo in svoboda dobita nov pomen. Skupaj z zaslužnimi narodi Vzhodne Evrope smo Slovenci odločeni, da se borimo za resnico, svobodo in demokracijo, dokler ni vzpostavljena svoboda povsod, kjer danes prevladuje mednarodni komunizem.

Nocoj ste nas počastili s svojim

obiskom, da se srečate tudi s tistim majhnim delom slovanstva, ki se imenujejo Slovenci. Hvaležni smo vam, da ste se tako dobrohotno odzvali našemu vabilu, posebno pa smo vam hvaležni za vaše lepe in vzpodbudne besede in zlasti še, da ste v svoji knjigi posvetili našim vrtnim domobrancem toliko pozornosti in jih tako vključili v univerzalno zgodovino, katere nihče več ne bo mogel zanikati.

V imenu vseh nas, ki smo danes tu zbrani, posebno pa še v imenu vseh tistih, katerih glas je bil udušen v pokolih maja in junija 1945 v Kočevskem Rogu in v drugih krajih masovnih pokolov v Sloveniji, se vam najlepše zahvaljujem, da ste sprejeli naše povabilo in ste danes med nami. Zahvaljujem se vam zaradi vaše ljubezni do resnice, za vaš pogum in za vaše neutrudno delo pri opisovanju usode vseh tistih, ki so plačali s svojim življenjem ambicije nekaj neobčutljivih ljudi.

Zaradi tega ste si zaslužili večno hvaležnost vseh zaslužnih narodov Vzhodne Evrope, posebno pa še vseh tistih Slovencev, ki ljubijo svobodo in demokracijo.

NOVI DOKTORJI ZNANOSTI

Kot zanimivost z ljubljanske univerze in dokaz o slovenski znanstveni usposobljenosti priobčujemo zadnje doktorande z naslovi njih doktorskih tez:

Iz zgodovinskih znanosti Rajko Bratož z disertacijo „Krščanstvo v Ogleju in na vzhodnem vplivnem območju oglejske cerkve od začetkov do nastopa verske svobode“; z delom „Slovenski glasbeni impresionizem“ je postal doktor muzikoloških znanosti Ivan Klemenčič; doktorji tehniških znanosti so Bruno Ravnikar („Analiza melogramov z metodami teorije o informaciji“), Ana Tretjak („Uporaba metod razpoznavanja vzorcev za ocenjevanje izrabe tal in kmetijskih površin iz podatkov, zajetih s sateliti — peizkusno območje: Savinjska dolina“), Miha Junkar („Raziskava identifikacije brusilnega procesa s korelacijskimi funkcijami“), Milan Naprudnik („Družbeno-ekonomske opredelilne geodetske inventarizacije prostora“); doktor živilsko tehnoloških znanosti je postal Boris Meyer z delom

„Preč je, preč!“ Do včeraj ni nihče napadal politikov po časniki. Kako bi tudi jih; kdo bi pa kaj takega natisnil! Zdaj uredništvo kakor da ni prepoznati; z največjim veseljem objavijo vsakega Partljiča, vsakega Stiha ali Mikeln, če napadajo Dolance, Šetince, Marince ali kar javne tožilce. Spomenka Hribar je pa sploh zvezda, za katero se vsi pulijo.

Res je „preč!“ Preteklost je vsa slavna slovenska otopelost in vse znamenito kajmebrigovstvo. Povođenj je predrla ograje: zahteve, da Slovenci končno izstavijo račune svojim jugoslovanskim sodržavljani, so postale neizprosne...

In slovenski politiki? Vse skupaj nemočno opazujejo in čakajo, kdaj bo treba pospraviti kovčke. V Beograd se bojijo iti. Kako jih bodo zdaj gledali v Beogradu, ko so doma prepustili stvari, da gredo svojo pot! Pot, ki jo bo nemogoče zaustaviti!

To je bil tisti zli duh slovenstva: „preč je, preč!“

Kakšen pa bo odgovor drugih južnoslovanskih narodov? Tega v tem trenutku še ni moč napovedati. Ljudstva z Balkana so za to zdaj še v šoku. Ne razumejo še, da se je kaj takega lahko zgodilo! Kaj bo zdaj z južnimi sodržavljani, če ne bo nikogar več, ki bi ga po svoji lepi navadi lahko vpregli v svoj jarem? Jarmov smo bili Slovenci vseskozi mavajeni; je pa ta sedanji vendarle najbolj sramoten. Prej si vedel, da spadaš pod Avstrijo, da so te okupirali ti ali oni sosedje — in si bil v jarmu... Biti pa v jarmu, ko ti govorijo, da imaš svojo ustavo, da si prostovoljno združen z nekim narodom in neki državi; to je vendar presramoten jarem!

Zato je „preč...“ Nekega dne bodo slovenski politiki vendarle morali v Beograd. In takrat bodo v veliki dvorani Skupščine Jugoslavije presunljivo zajekali svojo usodo: „O mati, mati — preč je, preč...“

In njihovi kolegi v Federaciji jih bodo pričeli tolažiti in jim recitirali „Kosovski devotku“...

Med tem časom pa bo v Sloveniji...

Kaj bo med tem časom v Sloveniji, pa bomo morda lahko že prav kmalu pisali. Morda še tudi ne tako kmalu. Prav gotovo pa bo zelo živahno in na počitnice letos marsikdo ne bo šel. Še zlasti za politike ne bo počitka. Pa komaj so se rešili kongresov, revčki! Že jih čaka „kongres“, kakršnega še niso videli. Kongres neke slovenske nenapovedanosti. Čaka jih nek čuden puč — puč po slovensko...

Hotimir

Tone Mizerit

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Novi oblaki se zbirajo na obzorju vladnega delovanja, in ti oblaki napovedujejo nevihto. Ni jasno še, kdaj bo neurje pričelo razsajati, a vidno je, da bi marsikdo rad zvonil predno bi toča pobila pomladno brstje, a nekdo je zvonovom odrezal vrvi. Vlada se je tako nepričakovano znašla pred dejstvom, da znova ne ve kaj storiti, ker vse upe za uspešno delovanje postavlja na gospodarsko plat, nov izbruh inflacije pa je te upe razgнал na vse vetrove.

PO ODJUGI — POVODENI

V sredo, 6. avgusta, je vladni institut za statistiko objavil panoramo meseca julija. Tako smo dobili uradno potrjeno, da to, kar smo že vsi vedeli, namreč, da so cene poskočile bolj kot je zdravo za sedanje dobo. 6,8% inflacija v juliju, ki bi morda v kakih drugih okoliščinah bila normalna in celo zaželena številka, je po dobrem letu uvedbe gospodarskega plana Austral grozljiva napoved težav, in izraz, da nekaj ne gre, kot bi moralo iti.

Uradne napovedi so za trimeser julij/september predvidevale samo 13% inflacijo. Kot pa se sedaj vidi, je kaj težko, da bi jo mogli obdržati pod 20% kajti za mesec avgust sami vladni možje sedaj računajo ponovnih 7%. Sicer je treba priznati, da je glede inflacije doslej Avstralov načrt še kar deloval. V zadnjih dvanajstih mesecih je druginja poskočila za 50%, kar je skoraj angelsko petje spricho grmenja okoli 400 in 500% letne inflacije, ki je grozila ob napovedi Avstrala. A dva meseca zaporedno 7% inflacije je preveč, da bi vladni možje ostali mirni. In seveda tudi preveč za sindikaliste, da bi to mirno prenesli.

Problem vlade je dvojen. Najprej ugotoviti, zakaj pravzaprav cene znova prehitro rastejo, in to preprečiti za bodoče. Potem pa predvideti, kaj bodo storili sindikati in preprečiti morebitne izbruhe delavske nezadovoljnosti, ki se bo pokazala kakor hitro bodo splahnele ugodnosti zadnje povišice plač.

Glede vzroka inflacije ni prevelikih tajnosti, čeprav gospodarska ekipa skuša razlagati stvar s čim večjo količino tehničnih in znanstvenih izrazov. Stvar je popolnoma enostavna, in so jo mnogi ekonomisti razložili takoj po 13. juniju lanskega leta, ko je vlada napovedala nov načrt. Jasno je, da cen ni mogoče držati na vajetih s praznimi odloki. Ko se vajeti zrahljajo (in nihče jih ne more držati napete, brez

škoda, v nedogled), cene, kot žrebič, znova zdijajo. Le ureditev notranjega gospodarstva, resnična ukinitve tiskanja nevrednega denarja, popolno ali vsaj krepko znižanje državnega deficita, in pa razmah proizvodnje je doslej edino, kar se pozna, za ozdravitev gospodarstva katerekoli države.

Monetaristični ukrepi, ki jih je podvzela vlada, kažejo, da v gospodarski ekipi ni jasnega razumevanja problema, oziroma, da se vlada ne odloči za pravo zdravilo. Izgleda kot tisti zdravniki, ki spricho infekcije v telesu bolnika gledajo le na toplotno, in dajejo zdravila proti vročini in glavobolu, medtem ko huda bolezen vedno bolj izpodkopa obrambo bolnikovega telesa. Inflacija je znak bolezni, ne bolezen sama. Za eno leto so znak odpravili, bolezen pa je ostala. Zato, in ne zaradi kakih drugih vzrokov, imamo povodenj po odjugi.

MOŽ IN OBLAKOV VOJSKA

Vihar pa preti zlasti z druge strani. Nekajkrat smo omenili, kako je vlada zadnje mesece politično izigrala vodstvo Glavne delavske konfederacije CGT. Odpovedati so morali že napovedane stavke, prenehati s ponovnim rovarjenjem. Ubaldini je domala izgubil „operativno moč“ in omejiti so se morali na bolj ali manj strupene izjave. Medtem pa je precejšnji del sindikatov dosegel bolj ali manj ugodne povišice, na podlagi opevane „sinceracije“ (poiskrenosti) plač. Mnoge teh pogodb so vsebovale člen o socialnem miru, kar pomeni odpovedati se stavkam, medtem ko traja veljavnost podpisane pogodbe.

S tem je vlada nameravala doseči oddih na socialni fronti. Poskok inflacije ogroža ta mir. Zlasti, ker je še mnogo sindikatov, nekaj prav močnih in bojevitih, ki še niso dosegli sporazuma. Vlada je sedaj sklenila uvesti politiko trde roke proti povišicam. Vendar kako odreči enim, kar je že dala drugim, zlasti se sedaj, ko je že vidno kam inflacija tace moli. Tisti, ki še niso podpisali, bodo hoteli še več, tisti, ki so že prišli do soglasja, bodo sedaj pričeli rovariti. Spopad je pred vrati.

A je še druga zadeva. Vlada je v ponedeljek, 4. avgusta, poslala v kongres štiri osnutke zakonov z delavskega področja. Nanašajo se na delovanje paritetnih komisij in delavsko soudeležbo pri podjetjih. S tem je vlada imela namen zadati zadnji udarec bojevitosti CGT. Trenutek je bil ugoden zaradi zadovolj-

stva velikih sektorjev delavstva. Zakon o paritetnih komisijah pa je vseboval prikrito reglamentacijo delavskih stavk. Vse bi poteklo kaj mirno, morda celo brez prevelike debate. Le CGT je poskočila in začela kampanjo proti tem zakonom, a odmev med delavstvom ni bil preveč močan. Mnogi so z zanimanjem gledali ostale osnutke, o delavski udeležbi pri podjetjih, o informacijah podjetniškega delovanja in o uvedbi delavsko-kreditnega fonda.

Vmes je kot strela padla številka 6,8% CGT je dobila izredno prepričljiv dokaz o bednosti avstralskega plana, in neizpodbitno podporo za nadaljevanje boja proti vladni gospodarski politiki. V isti koš so zmetali podpisane pogodbe, inflacijo in zakonske osnutke in pričeli z obnovljeno silo in novimi upi križarsko vojno za delavske pravice.

Nekateri se seveda bolj malo zanašajo na sindikalne uspehe in tudi na vladne načrte. Ni čudno torej, da je 7. avgusta, sredi prvih odmevov te gospodarsko-sindikalne eksplozije pol milijona vernikov obiskalo cerkev sv. Kajetana na robu buenosaireske prestolnice; in Bog ve koliko drugih, po različnih cerkvah svetniku posvečenih širom države.

IN ŠE...

Medtem ko doma grmi in treska, je predsednik Alfonsín potoval v Mehiko. Tam se je sestaj s svojimi kolegi „skupine šestih“, katero sestavljajo poleg Argentine in Mehike še Grčija, Indija, Švedska in Tanzanija. Njih namen je pospeševati miren sporazum med velesilami in preprečiti izbruh jedrne vojne. To pot so pozvali ZDA in ZSSR naj napravita konec jedrnim poizkusom, in predložijo načrt za medsebojne ugotovitve jedrnega delovanja. Obe velesili sta seveda, kot je že običaj ob takih prilikah, predlog zavrnili. Vsaj v tem so si na obeh tečajih soglasni.

Na političnem področju ni velikih sprememb. Peronistična „interneta“ (notranji boj) se nadaljuje brez prestanka. Ta teden se je akcija osredotočila na dveh frontah. Sindikati so pričeli iskati način, kako priti do skupnega stališča. Izvaja se široka akcija nekaterih vidnih mož in skupin, da bi prišlo do sporazuma, in bi dosegli vsaj premirje politično nasproti si stoječih „62“ in „25“. Kot znano, prvi predstavljajo „pravoveren“ peronizem, medtem ko so drugi zagrizeno „obnoviteljski“. Pod določenimi pogoji trdijo, da je mogoče združiti olje in vodo. Kdo bo pripravil te pogoje?

Vedno bolj pa postaja zanimiva „interneta“ radikalne stranke. Polemična „Coordnadora“ vedno nudi tvarine za debato. Bivši minister za obrambo, Germán López, se je znova spravil na voditelje te sku-

Pogovor z Bernardo Fink

Srečala sva se v mestu in se pogovarjala o glasbi, glasbenikih, skladateljih, veri, Slovencih. Najprej sem jo vprašal, kaj ji je najbolj všeč. „Od skladateljev mi je najbolj všeč Bach. Njegova dela: Božični oratorij, Kantata 169, Matejev pasijon, so vzvišeni. Ta dela so mi blizu zaradi vernosti, ki jo izžarejo. Tehnično so zelo popolni, saj je treba pri njih izoblikovati vsako pevsko frazo. Pri Bachu poje vse: vsaka nota, vsak glas ali instrument ima svojo vlogo.“

Odgovor me je presenetil. Pričakoval sem vse kaj drugega kot to, saj sem poznal Bernardo kot operno pevko. Pa mi je tudi to razložila: „Mozartove opere so mi zelo všeč, a zanje še nisem dovolj pripravljena (tehnično namreč).“ Sam izkušnje vem, da je Mozart zelo težak. Pri njem je treba doseči lahkotno pevnost, melodijo in veselo razpoloženje.

Prešla sva na področje liturgične glasbe, predvsem maše. Po eni strani sem vedel, da je Bernardo pela (in še bo) solistične vloge različnih maš (Bachove, Mozartovih), po drugi strani me je pa snov posebno zanimala, saj sem lansko leto napisal monografijo o glasbeni maši, in sicer od vsega početka pa do današnjih dni.

A se nisva pogovarjala samo o glasbi. Najine misli in besede so prešle tudi na slovensko mladino. Oba sva se spraševala, zakaj je tako malo mladine, ki bi se posvečevala umetnosti, bodisi likovni, književni ali glasbeni. Možnih razlogov sva našla kar nekaj. Med nami je predsodek, da biti umetnik „ni resno“ in starši želijo pogosto, da so sinovi in hčere advokati, zdravniki, arhitekti ali profesorji in učiteljice. Tudi je miselnost, da se umetnik ne more preživljati s svojim delom. Pa ta trditve je zelo napačna, saj je dovolj dela tudi za umetnika. S tem ne mislim, da bi glasbenik moral takoj peti ali igrati v Colonu ali pa likovnik razstavljati v muzeju „Belas artes“. Poučevanje na najrazličnejših področjih je tukaj zelo možno.

pine in grozno kritiziral njene voditelje kot „cinike“ in nasprotne narodnim interesom. Nič manj grobo jo je označil bivši poslanec Carlos González Pastor, ki trdi, da Coordinadora ni levičarska, marveč „najbolj reakcionarna desnica“, in smatra, da bi jih Elia (bivši predsednik države in resen vodja radikalov) „z bičem izgnal“ iz stranke. Temu seveda še ni konca. Zanimiva burka se nadaljuje.

Želeti bi bilo tudi več odprtosti v svet. Če bi Bernarda ostala s svojim petjem samo v slovenski skupnosti, bi ne imela dovolj možnosti za napredek. Slovenski skupnosti se zahvaljuje za glasbeno podlago in ljubezen do petja, a formacijo in izkušnjo je dobila med Argentinci... in ni zato nič manj Slovenka, temveč obratno, Slovenija se po tej mladi pevki večja in širi po svetu.

Umetnik je oseba, ki na svoj način podaja čustva v duše vseh in njegovo delo sloni na ekspresivnosti. Naša vzgoja pa je slonela (če morda še zmeraj ne sloni) na zatajevanju čustev.

Bernarda je omenila še sledeče: „V taki karieri je potreben prvi velik in odločilen korak: ali se zadovoljim s sanjarjenjem, da „bi“ lahko v življenju nekaj bil, ali pa si zaviram rokave in začnem z delom? Živeti je treba „veliko življenje“, ne pa se zadovoljiti z majhnim. Zato je treba imeti zaupanje v samega sebe in trdno voljo. Saj nobena stvar ne pride v življenju sama. Bog nas je ustvaril za velike reči, za velika obzorja, ki si jih včasih sami zmanjšamo.“

Želel sem vedeti tudi Bernardin program v Evropi. Konec avgusta bo odpotovala na staro celino. Najprej bo pela na Poljskem in pod odličnim direktorjem Michelle Corbozom Mozartovo veliko mašo v C-molu (Do menor). Oktobra bo pela v Kanadi (Otawa) baročne arije, zatem pa v Lyonu, Franciji. Decembra bo v Ženevi (Švica) pela solističen part v Rossinijevi „Pettite Messe solenne“. Do marca naslednjega leta še ni (do sedaj) angažirana. Za naslednje leto se že pripravlja za nastope v operi „Juana de Arco“ in „Requiem“ sodobnega švicarskega skladatelja Durufléja.

V Argentini ima sedaj nekaj koncertov. Prvi je bil v okviru SKA 11. avgusta med nami v Slovenski hiši in sicer skupaj z bratom Markom. Spremljal ju je profesor Mastroardi. Tudi drugi in tretji Bernardin koncert bo sporemljal isti profesor. V Colonu bo 21. avg. ob devetih koncert s Filharmonijo. Bernarda bo pela Ravelove pesmi. Tretji koncert pa bo v okviru „Asociación Mahleriana“ 29. avg. v Colonu. Na programu bo Mahler, Brahms in Wolf.

Baritonist Marko Fink je pel 12. avgusta med dvorani „A“ v Teatro San Martín, 16. avgusta pa ob 20 v Instituto Corazón Eucarístico de Jesús v Haedo (Libertad 553).

Obema, Bernardi in Marku, čestitam k uspehom in jima želimo vse srečo na poti k novim dosežkom!

Andrej Jan

MARKO KREMŽAR

Prvo leto „avstrala“

Gospodarski načrt, s katerim je argentinska vlada zavrila inflacijo, zasluži po svoji prvi obletnici vsaj kratek pregled. Rojstni dan „avstralskega načrta“ (Plan Austral) je bil 16. junija 1985, ko sta predsednik Alfonsín in njegov minister za gospodarstvo Sourrouille naznaila, da se pričinja v Argentini novo gospodarsko obdobje. Glavni namen tedaj še neznanega programa je bil ustaviti inflacijo, ki je vztrajno rasla in imela za seboj že dolgo in pestro zgodovino.

PRETEKLE IZKUŠNJE

Če poenostavimo argentinsko inflacijsko krivuljo v teku tega stoletja, moremo nakazati naslednja obdobja:

Od leta 1914 do leta 1943 so rastle cene povprečno 0,8% letno; od 1944 do 1974 2% mesečno; od 1975 do 1983 7% mesečno; od 1984 do junija 1985 pa 20% mesečno. Inflacija je rasla očividno neprestano, čeprav stopnjama.

Potreba po določenih ukrepih je bila več ko jasna. Vprašanje, pred katerim je stala vlada, ni bilo, ali zavreti inflacijo, temveč kako storiti, da novi poskus ne bo končal kot cela vrsta prejšnjih.

Protiinflacijskih programov je bilo namreč v bližnji preteklosti, že več in sicer tako pod ustavnimi ka-

kor pod vojaškimi vladami. Najbolj poznani so naslednji:

Peronistični minister Gómez Morales je poskušal ustaviti inflacijo leta 1952; po liberalnem receptu sta hotela doseči isto: leta 1955 minister Alsogaray in leta 1967 minister Krieger Vasena; leta 1973 je poskusil srečo peronistični minister Gelbard in leta 1977 je v okviru vojaške vlade izpeljal svoj gospodarski načrt minister Martínez de Hoz.

Vsi omenjeni poskusi ustaviti inflacijo so propadli, bodisi zaradi politične nestalnosti, bodisi iz teoretične nedoslednosti; skratka, nobeden od načrtov ni imel dolgotrajnih posledic. Za leto ali dve se je posrečilo zmanjšati porast cen, a kmalu se je inflacija vrnila v prvotni ritem. Vprašanje, ali imajo gornji neuspehi politične ali gospodarsko-teoretične vzroke, bo še dolgo predmet strokovnih debat.

Dan pred razglasom „avstralskega načrta“ je bil gospodarski položaj v deželi kaotičen in država je živela politično le od osebnega ugleda predsednika Alfonsina. Inflacija je dosegla višino 30% mesečno, kupna moč delavskih plač je v prvih šestih mesecih leta 1985 padla za 14,5%, medtem ko je industrijska proizvodnja padla 11,3%, kar je imelo neposreden vpliv na stopnjo zaposlitve.

Prebivalstvo vseh slojev je bilo psihološko pripravljeno plačati kakršnokoli ceno, da ustavi inflacijo.

NAČRT

Ukrepe, ki jih danes poznamo pod skupnim imenom „avstralni načrt“, bi lahko razdelili v dve skupini.

a) Denarni in proračunski ukrepi ter obljube

— Država se obveže, da proračunski stroški ne bodo več kriti z izdajanjem denarja, marveč le z resničnimi dohodki in krediti.

— Krediti, tako v javnem kakor v zasebnem sektorju gospodarstva, ne bodo več rasli neomejeno kot posledica večjega denarnega obtoka.

— Državni proračunski primanjkljaj ne bo presegal 2,5% celotnega bruto dohodka in bo krit s pomočjo notranjih in zunanjih kreditov.

Zanimivo je, kako je vlada čez noč skrhala proračunski primanjkljaj, ne do bi bistveno zmanjšala svoje stroške:

— Nekaj dni pred avstralskim načrtom (11. 6.), je razvrednotila peso in s tem zmanjšala vrednost svojih notranjih dolgov;

— zvišala je cene storitvam državnih podjetij, medtem ko je zamrznila cene na privatnem sektorju;

— zaradi hitre prekinitve inflacije se je realna vrednost davčnih dohodkov, ki so v sebi že predvidevale neki določen inflacijski koeficient, zvečala: (efecto Tan-

zi);

— povečala je davčno obremenitev tudi s pomočjo „obveznega hranjenja“ (ahorro forzoso);

— skrajšala je plačilne roke pri že obstoječih davčnih obveznostih.

Kot doponilo gornjih ukrepov je omejila obrestno mero za finančne operacije na privatnem trgu.

b) Zamenjava denarja in menjalna lestvica

Stari argentinski peso je čez noč izginil in nadomestil ga je novi „avstral“. Vse denarne obveznosti, ki so bile še dan prej sprejete v pesih in so vsebovale neko mero rezerve proti razvrednotenju valute, je bilo treba spremeniti v avtrale.

Vendar, ker novi denar (avstral) ne bi bil podvržen stari inflaciji, je bilo treba istočasno odšteti vsem obveznostim, cenam in pogodbam omenjeno skrito rezervo. Res, da je tako rezervo predvideval in računal vsak po svoje, a zdaj je morala vlada odrediti neko splošno veljavno pravilo. Z zakonom je določila posebno menjalno lestvico, ki se je spreminjala vsak dan in je bila v obliki tabele objavljena za več mesecev naprej. S tem je bilo določeno, kakšna bo resnična menjalna vrednost med pesom in avstralom, dokler ne izginejo iz prometa vse obveznosti, ki so bile podpisane v pesih pred 16. junijem 1985.

c) Dopolnilni odloki

Najpomembnejši med njimi je bil brez dvoma: zamrzovanje cen, vendar, ker je vlada predvidevala (u-

pravičeno), da vsebujejo tudi cene primerno inflacijsko rezervo, so morala podjetja znižati cene po že omenjeni lestvici, naker je bil vsak povišek prepovedan.

Plače, ki so bile po dekretu povišane junija za 22,6% so bile 30. istega meseca prav tako zamrznjene vse do januarja 1986, ko je bil dovoljen povišek v višini 6%.

Tudi pošta, energija in različne javne tarife naj bi ostale nespremenjene, potem ko jih je vlada že povišala meseca maja za 39,9%, za nadaljnjih 48,5% pa junija.

Avstral je dobil na ta način varno podlago in njegova vrednost je bila nastavljena v razmerju: 1 dolar = A 0,8.

Glede zamrzovanja cen je vlada obljubila, da ne bo storila dveh napak, ki so jih naredile druge vlade v preteklosti, in sicer da ne bo naznaila, koliko časa bo to zamrzovanje trajalo, da pa tudi ne bo vztrajala pri nadzorstvu cen predolgo ter da bo kmalu prešla v naslednje stopnjo „dogovorjenih“ cen.

USPEHI PRVEGA LETA

Inflacija je resnično takoj zdrknila na povprečno 2,5% mesečno (če jo merimo s potrošniškimi cenami), medtem ko je po industrijskih merilih (indeksih) porast cen bil v istem obdobju povprečno komaj 0,8% mesečno.

V zadnjem trimesečju prvega leta pa so se pričeli premiki na vseh področjih. Cene so kljub vsem nadzorstvom pričele komaj opazno ra-

NOVICE IZ SLOVENIJE

LJUBLJANA — Zvočni učinki — Mladina, brezdelje in politika rock'n'rolla nosi naslov knjiga, ki je bila predstavljena na tiskovni konferenci v Križankah. Prevedel je delo S. Fritha Marjan Ogrinc.

LJUBLJANA — Nadomestilo med porodiškim dopustom naj bi bilo enako rednim osebnim dohodkom. Sicer je to že dogovorjeno, vendar zaradi inflacije pri izračunavanju dohodkov pride tudi do 30% manj prejemkov. Po budo za uresničenje je dal odbor za razvoj družbenega varstva otrok pri Skupščini skupnosti otroškega varstva Slovenije.

LJUBLJANA — Ulov rib je precej reven. Slovenski ribiči v tozdu Riba so lani ujeli le 6 tisoč ton in morajo do konca srednjeročnega načrta doseči mejo 16.500 ton. V načrtu je bil tudi nakup 18 novih ladij, vendar jim je uspelo kupiti le 8, tako da imajo zdaj le 17 ladij, od katerih jih osem dajejo v najem.

LJUBLJANA — Avtotransplantacijo srca je izvedel prvič v Jugoslaviji dr. Miro Košak. Izrezal je bolno srce, mu odstranil tumor in del srčne stene ter jo nadomestil z umetno in srce spet postavil na svoje mesto. Zaenkrat je rezultat zadovoljiv.

LJUBLJANA — Električna poraba v mesecu maju je bila letos za 3% višja od lanskega meseca. V istem času so slovenske elektrarne zvišale proizvodnjo za 9,4%.

LJUBLJANA — Zasebni obrtniki niso enako zaščiteni kot ozdi (organizacije združenega dela). Obrtnik lahko pride v stečaj ali ostane brez denarja, ker si družbeni dolžniki dovolijo precejšnje zavlačevanje pri plačevanju svojih dolgov. Prav tako ob stečaju mora obrtnik odgovorjati s celotnim njegovim premoženjem, medtem ko ozdi odgovarjajo le s premoženjem ozda, ne pa s premoženjem njegovih samoupravljalcev. Kljub vsemu predlog o spremembi zakona ni bil sprejet.

LJUBLJANA — Za spomenik „Sremski fronti“ pri šidu bi morala Slovenija prispevati 24 milijonov dinarjev, o čemer so razpravljali na treh zborih. Na razpravah slovenske skupščine in zbora združenega dela so delegati sprejeli predlog dogovora o prispevku, na zboru občin so imeli pa več pomislekov. Kakšen je bil izid glasovanja v tem zboru pa ni bilo objavljeno; nekatere je skrbelo kako bosta plačali svoj delež črna gora in Makedonija, ko imata take gospodarske težave. Ugotovili so, da ni čas za drage spomenike.

sti, podjetja so pričela plačevati delavcem pod različnimi pretevezami več, da so obdržala produktivnost, država je „izjemoma“ povišala to ali ono tarifo in inflacija se je preselila v višino 3,5%, pa se kmalu po prvi obletnici „avstrala“ približala 5% na mesec, ter kaže, da se še vedno vztrajno pomika v isti smeri.

Pri vseh merjenjih inflacije je primerno upoštevati, da nadzorovane cene vedno manj odgovarjajo temu, kar se na nekaterih delih trga dogaja. Vse kaže, da se je obdobje strogo zamrznjenih cen in ostrega nadzorstva vseh poviškov v praksi končalo, čeprav vlada zanj še ni našla nadomestila. Zato je razumljivo, da se vedno pogostejše sprašujejo tako delodajalci kakor sindikati in potrošniki, kaj nam bo prinesla bodočnost.

Ena od obljub, ki jih je vlada storila ob pričetku „avstralnega načrta“, je bila ta, da bo zmanjšala proračunski primanjkljaj ter da tega ne bo več krila z emisijo, to je s tiskanjem denarja.

To obljubo je izpolnila na poseben način:

Državni stroški so bili zamrznjeni, a ne zmanjšani, povečana davčna obremenitev je pomenila dodaten prenos sredstev iz privatnega v javni sektor, a ker to še ni bilo dovolj, je primanjkljaj krila vlada tako, da je podpisala Centralni banki v letu 1985 dolarsko menico v vrednosti U\$S 2.550 milijonov, v prvem trimesečju tega leta pa je ponovila operacijo v vrednosti U\$S 600

ke; rajši naj bi gradili koristne objekte in jih poimenovali po dogodkih, ki jih naj bi bilo vredno slaviti.

LJUBLJANA — Slovenijaavto je prevzela zastopništvo v Jugoslaviji českoslovaškega podjetja Motokov. Vendar je pa to zastopništvo imela beograjska Balkanija in ta dolži slovensko podjetje nelojalne konkurence. Po vseh predpisih je pogodba Motokov-Balkanija veljavna do konca letošnjega leta. Kljub temu je Motokov poslala lanskega oktobra odstop od pogodbe in naredila novo s Slovenijaavto.

SLOVENJ GRADEC — Razstava domače in umetne obrti, na kateri je bilo razstavljenih čez tri tisoč izdelkov, je privabila veliko gostov. Predmeti so iz gline, stekla, kovin, usnja, tekstila, lesa in drugih.

MARIBOR — Plavajoči žerjav z nosilnostjo 1.200 ton, bo projektirala Metalna iz Sudimport iz Moskve. Dvotrupen žerjav bodo uporabljali v Kaspijskem morju pri gradnji naftnih ploščadi. Kot rečeno bo Metalna projektirala, pri izdelavi bodo sodelovali pa ladjedelnica 3. maj, Rade Končar in Jugoturbina.

BLED — O umiranju gozdov so govorili gozdarji. Kot predhodno stopnjo so naredili popis 1207 krajev, v katerih so zajeli čez 25 tisoč debelejših dreves. Iz njega je razvidno, da je polovica njih obolenih. Zdaj pridejo na vrsto ukrepi za izboljšanje položaja.

UMRLI SO OOD 25. jun. do 1. julija 86:

LJUBLJANA — Dušan Okorn; Anton Koprivec; Maks Pečnik; Albin Glavan; Sabina Završnik roj. Petek; Milan Maraz; Lina Šarabon; 89; Marija Goršek; 79; Franciška Bolta roj. Peterka; Jože Preskar; 57; Milan Guček; Cene Beznik; 87; Marija Sirk (Ukčeva Mici); 80; Vida Burkelj roj. Remžgar; Jožica Bitenc; Marija Rabič roj. Goručan; Angela Kocjan roj. Kastelic; Franja Jurca roj. Zajec; Vera Janežič roj. Podboj; 56; Zofija Lenarčič roj. Perušek; Antonija-Oveta Perdan roj. Česnovar; Ladislav Anzele; Marija Stenko; Franciška Sirk; 82; Tončka Škrabca roj. Jarc; Slavka Remžgar roj. Vrhunec; 86; Tonica Šturm roj. Drofenik; 92; Vera Česnovar roj. Mesar; 76; Zdenka Planinc; Štefka Blaznik roj. Kristofelc Marija Večerin; Marija Vrankavič.

RAZNI KRAJI — Ivo Skale, Rogaska Slatina; Filip Heričko, Dobrunje; Marija Krajnik, Gorenja vas; Ivanka Čehovin roj. Tršar; 82. Velenje; Alojz Kovšek, Ločna; Marija Nartnik roj. Zakej; Polhov Gradec; Anton Popit, 70. Vrhnika; Franc Kotnik, Dobrič; Ana Krošelj, Stična; Janez Mahkovič, Zagorje ob Savi; Julijana Sodnik roj. Keping; Jakob Žitnik, Škofja Loka; Stane Žitko, 63, Koper; Amalija Tasič, Sevnica.

milijonov. S temi menicami brez kritja je Centralna banka uravnela svojo bilanco, vlada pa prišla do denarja za plačilo notranjih obveznosti. Tako je bila obljuba izpolnjena po črki, a ne po duhu. Celotnemu načrtu je bila vzeta doslednost pa tudi zaupanje. Inflacijska spirala se je pričela ponovno odvijati. Vprašanje je, do kake mere.

UGIBANJE

Vlada stoji pred težko odločitvijo: ali povečati nadzorstvo nad vsem gospodarstvom, nad cenami in plačili ter sprejeti nevarnost črnega trga (desabastecimiento) in socialnih nemirov, ali popuščati in počasi prilagajati vrednost avstrala realnosti notranjih cen (devaluacija). Seveda obstoji še možnost, da stori vlada to, kar bi že zdavnaj morala, in prične boj proti inflaciji pri svoji lastni birokraciji, neuspešnih državnih podjetjih, previsokih državnih stroških in nesmiselnemu nadzorstvu vsega gospodarskega delovanja, medtem ko ustvari pogoje za večji izvoz tudi industrijskih izdelkov.

Sredi nejasnosti, v kateri se bori utrjeni „avstralni načrt“, pa vzbuja pozornost neskladnost v vladi sami. Medtem ko se zdi, da večji del strokovnjakov okrog ministra za gospodarstvo želi vsaj v teoriji razbremeniti državo nepotrebnih bremen in podpreti tako zasebni gospodarski sektor (za kar nimajo dovolj politične moči), pa se iz kulturnega in vzgojnega ministrstva

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebnostne novice

Krst: V župni cerkvi sv. Rite v Boulogne se je dne 2. avgusta vključil v sveto božje kraljestvo Cerkev Nikolaj Ferfolja, sin Jožeta in ge. Monike roj. Pirc. Botrovala sta ga. Lucija Pirc in Mihael Alberto López. Krstil je župnik Albin Avguštin. Čestitamo!

Smrt: V nedeljo 10. avgusta je na svojem domu v Ramos Mejia umrl Franc Šturm. Naj v miru počiva! Venije ob 20. uri.

Nova diplomantka: Dokončala je svoje študije in postala profesorica zemljepisa in zgodovine pri Consejo Superior de Educación Católica gđ. Kati Glinšek. Čestitamo.

JOŽE PETKOVŠEK — 90 let

Dne 12. avgusta je Jože Petkovšek dočkal lepo starost — svojo devetdesetletnico. Živi v Loma Hermosa pri sinu Marjanu, obdan od regimenta svojih otrok, vnukov in vnukinj. Duševno je izredno čil, ima neverjeten spomin za dogodke še izpred prve svetovne vojne, zlasti pa še za dogodke v prvi svetovni vojni, o bojih na ruskem bojišču in Doberdolu, kjer je bil ranjen. Spominja se deklaracijskega gibanja, konca prve svetovne vojne in razpada avstro-ogrsko monarhije. Poznal je velike osebnosti slovenskega javnega življenja; po pravici pravijo ljudje, da je „živa kronika“.

Naš slavjenec se je rodil 12. avgusta 1896 v Hotedršici, na Notranjskem, kjer je imel lepo domačijo z gostilno. V njegovem domu se je razvijalo tudi prosvetno in drugo javno življenje v Hotedršici. Bil je občinski odbornik, cerkveni ključar in predsednik posojilnice. V času druge svetovne vojne je bil skupaj z vso svojo družino odločno na strani zavednih in vernih Slovencev, ki so se v Vaških stražah in v Domobranstvu borili zoper partizanske zločince. Ob koncu vojne je zapustil domovino skupaj z dvema sinovoma, bil v italijanskih begunskih taboriščih in se nato preselil v Argentino. Tu si je s pridnim delom in s pomočjo svojih sinov postavil nov dom, kamor je poklical iz domovine svojo ženo Ano, hčerko in tri sinove. Tudi sinovi so si v Loma Hermosa postavili svoje domove, tako da ima oče v neposredni bližini svoje sinove, hčerka pa se je poročila ter živi v Carapachayu.

Kakor v domovini, tako naš slavjenec tudi v Argentini posveča svoje življenje svoji družini in slovenski stvari. Vse do zadnjega časa je razdeljeval slovenske časopise Slovincem, ki prebivajo v njegovi bližini in pobiral prispevke za vse mo-

vztrajno širijo načrti za vzgojo, ki teži v socializacijo in masifikacijo, od otroškega vrta do univerze. Če je gospodarski načrt izvedljiv le s pomočjo podjetnih in domiselnih oseb, se kulturni referenti v vladi trudijo, da bodo pripadniki bodočih rodov v Argentini kot osebe čim manj samostojni ter čim bolj odvisni od centralistične birokracije.

Ker je vpliv predsednik Alfonsina še vedno velik kljub nedoslednostim, ki jih javno razkazuje njegova vlada, bo odločitev na vseh področjih brez dvoma odvisna edino le od njega.

Predsednik se zaveda, da je boj proti inflaciji od vseh nalog, ki si jih je nadel, in od vseh obljub, ki jih je izrekel, prvenstven.

Kot se govori in šušlja, je v pravi že nov dopolnilen in poglobljen protinflacijski program.

Čim prej bolje za deželo, menijo nekateri predsednikovci sodelavci, čim bliže volitvam tem večja bo politična žetev, svetujejo drugi.

Pravijo, da je predsednik Alfonsin realist.

Vprašanje je, kaj razume kdo pod tem izrazom. Mar je politični „realist“, kdor zmaga pri volitvah, ali tisti, ki rešuje objektivne gospodarske in moralne probleme v deželi — pa četudi pri tem žrtvuje volilne glasove?

Ko bomo čez nekaj mesecev (ali tednov) brali o novem sunku pomlajenega avstralnega (ali kakega drugega) načrta, bomo lahko tudi precenili, kakšna vrsta političnega realizma prevladuje v vladi.

goče dobre namene. Še vedno obiskuje prireditve v Slovenskem domu v San Martinu in se živo zanima za slovenska politična in druga vprašanja.

Omeniti moramo, da je od devetih sinov, ki so se mu rodili, danes še šest živih (pet od teh v Argentini — delovnih članov sanmartinskega doma), eden živi v domovini; dva — Jože in Stanko —, ki sta bila domobranca, pa sta bila vrnjena iz Vetrinja in umorjena. — V veliko veselje so jubilarntu številni vnuki, vnukinje in pravnuki. V Argentini ima 21 vnukov, v Sloveniji pa dva in štiri pravnuke.

Jubilarntu iskreno čestitamo, se mu zahvaljujemo za zgled dobrega oeta in delovnega in zavednega Slovence ter mu želimo še mnogo srečnih let.

Sm R

PRIREDITEV SVOBODNE SLOVENIJE

Lansko leto je konzorcij Svobodne Slovenije priredil poseben kulturno družaben večer, kjer je zbral prijatelje lista, predvsem da je lahko prebrodil krizo, ki jo je povzročil avstralni plan pri financah založbe. Tudi letos je opogumljen od lanskega dobrohotnega odziva priredil 3. avgusta podobno kulturno družaben večer v Slovenski hiši.

Po maši se je v dvorani pri pogrnjenih mizah zbralo večje število rojakov, ki so s svojo prisotnostjo in naklonjenostjo podprli naš list. Pričel je večer poslevoedeči podpredsednik konzorcija Svobodne Slovenije arh. Jure Vombergar, ki je pozdravil navzoče in v kratkih besedah očrtal namen večera. Sledil je polurni avdiovizual — to je že postala tradicija —, ki ga je sestavil glavni urednik lista Tine Debeljak

Prihodnji teden bomo imeli priložnost videti na odru zanimivo delo Osmi dan. Da malo več zvedo o tem, smo se pogovorili z režiserjem Fridom Beznikom:

Mi lahko poveš, o čem pravzaprav govori to delo?

Beznik: To je neke vrste romanca, ki opisuje življenje iz prvih časov kolonizacije Amerike; zakaj in kako so se Španci podali v to avanturo, ki je Južni Ameriki vtisnila svojsko kulturo in dediščino. V pogledu avtorja na ta epični dogodek je zanimivo, da je večina teh oseb kolonizacije potrebovala nov svet za novo življenje iz raznih razlogov: ker jim Evropa ni dala dovolj prostora in možnosti za njih kreativne zmožnosti (adelantado, škof); ker so imeli visoke ideale (fraj Timotej), ker so potrebovali novo možnost začetka (vojščaki, galjoti), ker so iskali nedosegljive privide (don Floreal) ali pa zgolj pohlep po bogastvu (kap. Mendiá).

In kaj ima pri tem opravka naslov Osmi dan?

Beznik: Avtor povzame biblično razlago stvarjenja sveta, kjer je pisano, da je Bog v šestih dneh ustvaril svet, sedmi dan pa počival; in po avtorju je osmi dan ustvaril Ameriko kot kontinent upanja in bodočnosti. Avtor prikazuje kolonizacijsko odpravo v drami kot silo, ki je iztrgala to celino iz kaosa petega dne in jo postavila v šesti dan dopolnjenja. A tudi tu se ne neha delo, ampak je poudarjeno, da je delo osmega dne delo nas vseh, da čuvamo ta kontinent, da nam ne pade nazaj v kaos.

Kaj lahko poveš o avtorju tega dela?

Beznik: Avtor Alberto de Zavalia je Argentinec, ploden dramatik, ki še živi. Med drugim je tudi napisal delo „Corazón extraviado“, ki opisuje življenje Ivane Nore (Juana la Loca). Osmi dan je bil napisan za 150-letnico Majske revolucije.

Kot se mi zdi, je to prvo delo argentinskega avtorja, ki smo ga Slovinci postavili tukaj na oder? Zakaj, misliš, je primerno, da ga igramo?

ml. V njem je prikazal pod naslovom Naše knjižno bogastvo neke vrste pregled čez vse knjige, ki smo jih izdali politični emigranti v Argentini. Pričel se je z izdajami naše založbe, nato pa se je spustil v zanimivosti „rekordov“, katera je bila največja ali najmanjša knjiga, najdebelejša ali najtanjša, z največjo naklado ali najbolj brana... Sledili pa so resnejši prikazi glede vsebine, od filozofskih do učbeniških. Zanimiva zgodba našega založništva, na katerega smo lahko ponosni.

Nato je prišel družabni del. Na odru je bil v mogočni opremi simbol našega lista. V dvorani pa so pričeli mladi prinašati jedila, katera so se poslužili gostje med veselim in prijetnim pogovorom. Razvilo se je prijetno vzdušje. Proti koncu je prišla na vrsto še specialiteta teh večerov — igra maček v žaklju —, ki je prinesla precej zabave. In za konec so trije člani konzorcija, bivši in sedanji predsedniki Zedinjene Slovenije — arh. Vombergar, Marijan Loboda in Lojze Rezelj — izrekli srečke, ki so zadele dobitke: to so številke 149/850; 318/681; 042/957. Izrebanj so bili še posebni dobitki za mačka v žaklju.

S tem se je večer končal, gostje so se zadovoljni odpravljali domov. Kot kaže, je precej članov naše skupnosti pripravljeno pomagati na tak način v sklad lista.

Konzorcij Svobodne Slovenije se zahvaljuje vsem, ki so s svojo dobrohotnostjo izkazali zaupanje in moralno in finančno pomagali listu; posebno pa se zahvaljujemo vsem, ki so s svojim delom pomagali k odlični izvedbi: vsem, ki so imeli na skrbi kuhinjo in peko, vsem mladim, ki so pomagali pri strežbi in pripravi; vsem, ki so pomagali pri avdiovizualu kakor tudi Slovenski hiši za prostor; vsem, ki so pripravljali ali pomagali pri srečkah ali mačku v žaklju; pri prevozu ali pripravi. Iskrena hvala!

Osmi dan

Beznik: Najprej bi pojasnil, da smo že igrali v prevodu Kutnar-Jeločnikove Barko brez ribiča, ki jo je napisal Casona: ta je pač po rodu Španec, a je tu živel dolgo časa in ga Argentinci štejejo za svojega. Glede drugega vprašanja pa: Že dolga leta, kar tu živimo, bodisi zaradi enega ali drugega razloga nismo segli po bogastvu tukajšnje gledališke literature. In to se mi ne zdi prav, zlasti zaradi naših mladih, ki so tu rojeni. Ta igra nam tudi omogoča, da lahko razumemo marsikak odtenek argentinske mentalitete in nam osveži pogled v posebnosti argentinske duše. In ne nazadnje, čeprav iz čisto drugačnih razlogov smo tudi mi svoj čas potrebovali nov svet ali vsaj nov življenjski prostor.

Zakaj si izbral to igro prav sedaj?

Beznik: Pripravil sem jo za misijonsko prslavo kot naš doprinos ob začetku proslav 500-letnice pokristjanjenja Amerike; zaradi gostov iz Koroškega pa jo bomo predstavili malo prej.

Kako si si režijsko zamislil delo, in s kakšnimi igralci?

Beznik: Igra mi je bila všeč takoj, ko sem jo bral; nato pa jo je prevedel že leta 1970 Nikolaj Jeločnik.

Zgrajena je v osmih podobah, ktere uvajata napovedovalki, kakor da bi brali kroniko, v kateri mnogo dogodkov močnejše izstopa. Ta kronika zasleduje usodo ene mnogih odprav že med plovo do izpolnitve želja in volje, ki jih je imel adelantado, dokler ni tudi svojega srca položil v to zemljo. K igranju pa sem — kakor vsa zadnja leta — poklical mlade argentinske Slovence, od katerih so nekateri sodelovali že pri prejšnjih igrah, nekaj pa imamo čisto novih igralcev; mislim, da tako izpolnjevam enega od ciljev našega gledališčenja. V mladih opažam navdušenje in zavzetost, kar se kaže v redu in disciplini na vajah.

V koliko pa smo uspeli prikazati epopejo prvih dni življenja v novem svetu, pa bo občinstvo lahko samo ugotovilo.

Pogovarjal se je TDml

v soboto, 16. avgusta, ob 20.30 uri v dvorani Slovenske hiše

XVII. pevsko - glasbeni večer

SODELOVALA BO MLADINA IZ RAZNIH OKRAJEV VELIKEGA BUENOS AIRESA, VSTOPNICE NA RAZPOLAGO PRED PRIREDITVIJO OD 18.30. VSE ROJAKE, STAREJŠE IN MLAJŠE, LEPO VABITA ZVEZNA ODBORA SDO IN SFZ.

Čisti dobiček večera je namenjen kulturnemu udejstvovanju obeh mladinskih organizacij.

MALI OGLASI

Advokati

dr. Franc Knave — vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Peia. Bs. As. — Tucumán 1455, 9. nadstr. E - Tel. 45-0320 - poned., torek, četrtek od 16 do 20.

Arhitekti

arh. Jure Vombergar — Načrti za gradnje stanovanjskih hiš, industrijskih in trgovskih stavb. — Av. Gaona 2776 - 1706 Haedo T. E. 659-1413

arh. Andrej J. Horvat — Načrti za gradnje stanovanjskih in trgovskih poslopj, predelave, opreme in dekoracije. Curupayti 1525 - (1708) Morón - Tel. 628-7515.

Trgovina

Delikatosa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadro severno od postaje Liniers).

Alpe Hogar — Stane Mehle — vse za vaš dom — L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

Gospodarstvo

Lavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 812-2127

Kreditna zadruga SLOGA — Bmė. Mitre 97, 1704 Ramos Mejia - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 15. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bmė. Mitre 97, 1704 Ramos Mejia - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 15. do 19. ure.

Sistecom — Orieta-Rodríguez-Grohar — davčni, finančno-družbeni svetovalci; komputerizirano knjigovodstvo in delavske plače — Rauch 874 - 2º B - Morón - T. E. 629-6794/769-1547/659-2505.

Cena največ štirih vrstic A 2 za enkratno objavo, za ves mesec — 4 številke — A 6.

FRAN MILČINSKI

Prički brez gnezda

Pirc je vzel listič in stopil k oknu, Pirčeva je obrisala roke in prišla bliže, vajenec se je ozrl od dela, še Tonček je dvignil glavo in stezal vrat.

„Zamazane so številke, težko se jih loči,“ je rekel Pirc. „Ali so prišle dve ali tri?“

„Pet, tri in dvajset in devet in trideset,“ je naštel Jerajeva.

„Terno!“ sta vzkliknila zakonca Pirc, vajenec in Tonček sta globoko zajela sapo in čevljarica je dostavila: „Nikomur bolj ne privoščim kakor vama.“

„Pet, tri in dvajset, devet in trideset,“ je ponavljal Pirc in si še ogle doval zamazane številke. „To pot me pa niste marali v družbo? Dobre številke obdržite kar zase? Vi ste pravi!“ Vtaknil je riskonto, kakor pozabivši, v žep telovnika.

„Oho!“ je rekla Jerajeva.

„A tako!“ se je zasmel čevljar.

„Sem mislil, da ste ga meni podarili.“ Vrnil je listič.

„Jaz — pa darovala vam, ki imate desetkrat toliko kot jaz? Krave bi se mi smejale!“

„Za likof pa boste vendar dali, gospa!“ je dražil čevljar.

„Zakaj pa ne, rada!“ je rekla Jerajeva in se prešerno nasmejala. „Ali suha sem kakor poper — vinar bi ne padel od mene!“

„Saj imate riskonto,“ je dejal čevl-

OBVESTILA

PETEK, 15. avgusta.

IX. kulturni večer SKA ob 20. uri. Drugi kulturni večer z gostoma v Slovenski hiši. Predavanje dr. R. Vospernika.

SOBOTA, 16. avgusta:

Redni pouk Slovenskega srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri. X. kulturni večer SKA ob 20. uri.

Počitniški dom dr. R. Hanželiča

sporoča, da je podaljšana do 31. avgusta možnost za predplačilo za stanovanje v Počitniškem domu v Doloresu. Cene stanovanja ostanejo nespremenjene, pozneje bo treba poravnati samo znesek za hrano.

Cene za stanovanje za en dan so naslednje:

samci	A 4,40
starši	A 4,00
otroci do 2 let	A 1,10
otroci od 2—6 let	A 2,10
otroci od 6—13 let	A 2,70
otroci nad 18 let kot starši.	

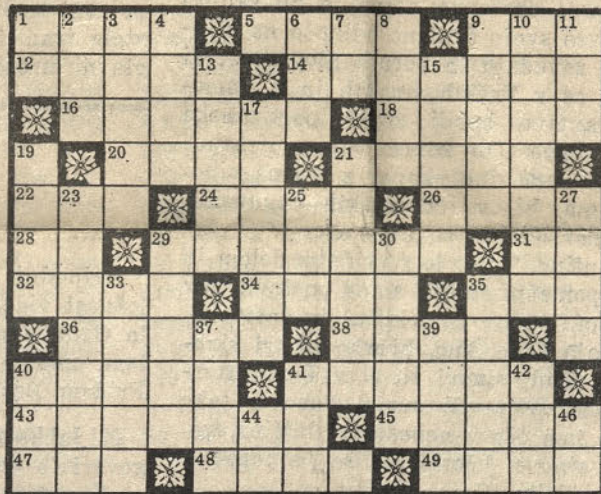
Plačila sprejema SLOGA.

JANEZ VASLE bo pel slovenske narodne in romantične pesmi po Canal 3 Cable Visión v soboto, 16. avgusta, ob 21. uri pri oddaji Encuentros Musicales.

KRIZANKA

Vodoravno: 1) Nagel. 5) Dozorel. 9) Dolina. 12) Tam, kjer. 14) Se trese. 16) Dragoceni školjki prideli. 18) Žalosten. 20) Nedoločni zaimke. 21) Pomembni. 22) Strmi, gleda. 24) Brenclj. 26) Od pri oči. 28) Oziralni vzniki. 29) Omamiti. 31) Se hrani. 32) Oskrbljen z obutvijo. 34) Tisoč kil. 35) Veljak, gospod. 36) Osebnosti zaimke (4. sklon ednine). 38) Ribja jajca. 40) Lušči koruzne storže. 41) Tista, v kateri se shajajo. 43) Široko, odprto morje (2. skl. množ.). 45) Spravljam v jezo. 47) Ptič z bleščočim repom. 48) Prav tak. 49) Izredne lepote.

Navpično: 1) Učenje. 2) Krajec. 3) Samo ene. 4) Dvignjeno premika drugam. 6) Naravni pomoli. 7) Znak za erbij. 8) Prijetna za oči. 9) Poljska ptica v Sloveniji. 10) O-

brisejo kapljo. 11) Koruzin plod. 13) Deležniška oblika glagola reči. 15) U-niči z ognjem. 17) Odurna groba. 19) Po širini majhno. 21) Zvest, zaupljiv (2. skl. mn.). 23) Glavno mesto rešetarske industrije. 25) Predplačilo (4. sklon.). 27) Jahanje. 29) Postaja oteklo. 30) Nemudoma. 33) Ki je last materinega brata. 35) Skromen gostinski obrat. 37) Vzbudi čustven odziv. 39) Škrlaten. 40) Medmet, ki posnema glas pri udarcu. 41) Obstoja. 42) Hribovje v Sahari. 44) Osebnosti zaimke.

(25)

po stegnih: „Ti pokora ti!“ Pa ta je bila bolj šaljiva.

Tonček je pobral svoje šolske reči, vajenec steklenico in šla sta z Bogom. Tonček je vso pot držal šobo, vajenec je zmgaval z glavo in tudi molčal. Ko sta bila že blizu šole, je vajenec prekinil molk in izjavil: „Moj Dunaj, imajo tvoj oče denarja! Če bi ga jaz imel, grem koj v Trst.“

Tonček pa ni nič rekel. Kaj ga je brigal denar!

10. Gospoda Kocmurja posli in načrti in kvarte „kratke Marjanice“

Kocmur je bil še vedno brez službe, namreč brez stanovitve in plačane službe. Opravila vobče, tega je imel seveda dovolj vsak sleherni dan.

Da razodene stremičemu svetu svoje kmetijske sposobnosti in vrlino, je izkopal ob sončni plati „svoje“ hiše gredo, nasadil je vrsto fižola, vrsto koruze, pet buč in deset sončnih rož in je kalilo in raslo in Kocmurju so potekale zadovoljne ure, ko je gledal uspeh svojih rok in se ga veselil. Ljubil je drobne ptičke, nasipal jim je drobtin ali zrnja in jih zvaljal v hišo; potem je urno zaprl duri in zavil nedolžnim krilatcem vratove. Tako je že nekaj brabev pa tudi kavč šlo svojo pot v ponev in od tod v njegov želodec. Od bližnjega konjača so včasih zašli semkaj golobi in niso več našli nazaj; še kaka neprevidna kura je plačala z življenjem samovoljni obisk Kocmurjevega parta.

ZEDINJENA SLOVENIJA

prosi vse svoje člane, ki še niso poravnali članarine za tekoče leto in posebej one, ki so še v zaostanku za prejšnja leta, da isto čim prej poravnajo. Opozarjamo, da se vsa zaostala članarina obračuna v višini, kakor je veljala eno leto prej. V interesu članov, ki so v zaostanku s članarino, je, da isto poravnajo pred koncem letošnjega leta, kajti po 1. januarju 1987, se bo računala vsa zaostala članarina v višini letošnje. Članarina se lahko plača tudi v osrednji pisarni MUTUALA SLOGA in v podružnicah v San Martinu, Slovenski vasi in na Slovenski pristavi.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

10. KULTURNI VEČER

XXXIII. SEZONA

IVAN BUKOVEC GRAFIČNA RAZSTAVA

V mali dvorani Slovenske hiše; odprtje 16. avgusta ob 20. uri. Razstava bo odprta tudi v nedeljo, 24. avgusta ob 19. uri.

Slovenska kulturna akcija

11. KULTURNI VEČER

XXXIII. SEZONA

Koroški večer S KONCERTOM OBNOVLJENEGA GALLUSA

pod vodstvom ANKE SAVELLI GASERJEVE

v dvorani Slomškovega doma, v soboto, 23. avgusta ob 20 uri.

Slovenska kulturna akcija

12. KULTURNI VEČER

XXXIII. SEZONA

Alberto de Zavalía

Osmi dan

ROMANCA O KOLONIZACIJI AMERIKE

Režija: FRIDO BEZNIK

V veliki dvorani Slovenske hiše, v nedeljo, 24. avgusta, ob 17. Vstopnice v predprodaji v Dušnopastirski pisarni.

V NEDELJO, 24. AVGUSTA, V CARAPACHAYU

MLADINSKI DAN

CELODNEVNA PRIREDITEV

8.00 začetek tekmovanja v odbojki
11.30 dviganje zastav in nato sveta maša
12.30 skupno kosilo in nadaljevanje v tekmovanju
17.30 kulturni program in razdelitev nagrad.

Sledi družabni del ob sodelovanju Slov. instrumentalnega orkestra

Vse rojake lepo vabi mladina iz Carapachaya

V nedeljo, 10. avgusta, je odšel h Gospodu po večno plačilo naš mož, oče, brat in svak

Franc Šturm

Pokopali smo ga na pokopališču Villegas, kjer čaka vstajenja.

Zahvaljujemo se vsem, ki so prišli pokojnika kropiti, molili zanj in ga spremili na zadnji poti; posebej se zahvaljujemo za molitve in vodstvo pogreba župniku Jožetu Škerbcu.

Zalujoči:

žena Saša roj. Klemenčič,
sinovi Franci, Sandi in Janez,
sestra Joža Andrejak z družino,
družina Logar.

Buenos Aires, Ljubljana